

“RES YEKA-3”e İlişkin TÜREB Sektör Araştırması 04.06.2021

29 Mayıs 2021 tarihinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından RES YEKA-3 Yarışma Duyurusunu yapılmasını takiben Birliğimize gelen soru ve talepler üzerine sektörün görüşlerini derleyen geniş bir çalışma yapmıştır. Çalışma kapsamında, içinde ilk 5 yatırımcının da bulunduğu toplamda yaklaşık **6000 MW**'lık güce sahip yatırımcı firmalar, 5 büyük türbin imalatçısı ve bankalar, ekipman tedarikçileri, danışman ve kompozit firmalarından görüşler alınmıştır. Bu kapsamda alınan görüşlerin verilen önem sırasına göre derlenmiş halini aşağıda bilgilerinize sunarız.

Görüş Bildiren Firmalar:

Yatırımcılar:

Polat, Güriş, Demirer, Borusan, Eksim, Akfen, Sancak, Fernas, Enerjisa, Sanko, Zorlu, Ulusoy, Türkerler, Mutluer, Çalık, Erciyes Anadolu(Boydak), Kıvanç, Karayel, RES Anatolia, Karesi, Akça, Akın Holding, Yeka RES, Vega, Artıbir, Özgül.

Türbin Üreticileri, Bankalar, Diğer Ekipman Üreticileri, Proje Geliştiriciler:

Nordex, Enercon, Vestas, GE, Siemens Gamesa, Garanti Bankası, TPI, Duratek, İzmir Vinç, EMD Türksoy, XGEN.

SEKTÖR GÖRÜŞLERİ

Yeterlilik şartı:

İhalede **mali ve teknik yeterlilik aranmaması büyük sorun olarak görünmektedir**. Böylece sektöre çok uzak ve gerçekçi rakam veremeyecek firmaların girmesinin önü açılarak, yarışmada yeterince konuya hakim olmadan verilebilecek fiyatlarla alınması, projelerin yapılabilir olmaktan uzaklaşacağı düşünülmektedir.

Rüzgar ölçüm şartı:

Önlisans için ayrılan kapasitenin YEKA'ya aktarılmış olması nedeniyle, önlisans yarışmalarına hazırlanan ve ölçüm yapmış firmaların bu hazırlıkları boşa gitmiş olmaktadır. **Ölçüm yaptıran firmalara için bir avantaj olarak değerlendirilmesi** düşünülmektedir.

Eskalasyon:

Eskalasyonun eski YEKA'larda olduğu gibi TÜFE ve Döviz endeksli olduğu görülmektedir. Genel yaklaşım tamamen döviz endeksli olması yönündedir. Ayrıca eskalasyon başlangıcı olarak **teklifin verildiği ilk başvuru tarihinin veya en azından ihale tarihinin baz alınması** yönünde sektörün görüşü

ortaya çıkmıştır. Başvuru veya ihale tarihindeki döviz kurunun sabitlenerek buna göre eskalasyon yapılması bile yatırımların daha yapılabilir olmasını sağlayabilecektir.

Alım garantisi süresi:

Her bir MW için 35 GWh üretime kadar alım garantisi konusunda bazı firmalar kapasite faktörü nedeniyle daha düşük kalan bölgelerde projelere bir avantaj sağlanması ve yapılabilir olması açısından hakkaniyetli bir yaklaşım olduğu belirtilirken, diğerleri daha verimli projeyi alan yatırımcının hem daha rekabetçi olması nedeniyle daha düşük fiyatla projeyi almış olması, hem de daha kısa süreli alım garantisinden faydalanacak olmasının sorun olabileceği, kapasite faktörü iyi olan sahaların bir nevi cezalandırılıyor olduğu, düşük kapasite olan bölgelerde ise projelerin bankalar tarafından finanse edilmekte zorlanabileceği nedeniyle rekabetin daha az olabileceği düşünülmektedir.

Bölgelere göre güç ölçeği:

20 -90 MW bandında bir ölçekte yapılması planlanmıştır. İnşa aşamasına gelindiğinde, güncel türbinlerin her birinin 5-7 MW gücünde olacağı, **projelerin ancak 7-8 türbin kurulduğunda ekonomik olacağı düşünüldüğünde 50 MW altı projelerin uygulanabilir olmayacağı** mütalaa edilmektedir. Bu bağlamda alt limitin 20 MW olmasının verimli olmayacağı düşünülmektedir. **Daha önceki YEKA’lardan farklı olarak, bölgelere tanımlanan güç ölçeğinin düşürülmesinin projelerin, sektör açısından geniş bir tabana yayılabileceğini gösterdiği değerlendirilmiştir.**

Sektör tarafından beklenen tavan fiyat rakamı:

45 Kuruş / kWh olarak belirlenen tavan fiyatın, ihalenin açık eksiltme yöntemiyle yapılacak olması ve yarışma koşullarında daha da düşeceğinin öngörülmesi nedeniyle düşük olduğu değerlendirilmektedir.

Teminatlar:

Teminatların yüksek olduğu değerlendirilmekte olup, böylece yeterliği olan yatırımcıların öne çıkabileceği düşünülmektedir. Burada sorun ihale ve proje geliştirme sürecinde teminatların kamuda kalacak olması nedeniyle, yine gerçek yatırımcının büyük teminat komisyonu ödeyecek olmasıdır. Bir diğer yaklaşım da yüksek teminatların firmaların projelerini hayata geçirmesi konusunda önemli bir yaptırım olabileceğidir. Böylelikle projelerden çekilen yatırımcı sayısı azalacaktır. Ayrıca her ne olursa olsun proje devam ederken teminatın iade edilmemesi gerektiği maddesi de bu yaptırımı artıracak bir güç olabilecektir.

Depolama:

Depolamanın şartnamede yer alması olumlu olarak değerlendirilmiştir.

Önlisans ve lisans süreleri:

Lisans süresinin 49 yıl olması olumlu olarak değerlendirilmekte olup, önlisans süresinin 24 ayda kalması yetersiz bulunmuştur. Zira günümüz (özellikle de pandemi) koşullarında bu sürede izinlerin tamamlanması mümkün görünmemektedir. **Bu sürenin 36 ay olarak belirlenmesinin** daha uygun olabileceği düşünülmektedir.

Sektör Tarafından Belirsiz Olduğu Düşünülen Hususlar;

- Kapasite faktörü farklılıkları nedeniyle alım **garanti süresinin net olmaması,**
- Eskalasyon başlangıç tarihi nedeniyle teklife yansiyabilecek yarışma fiyatları,
- Yüksek kapasite faktörlü projeler için ilk kez üretilip sahada uygulanacak ekipmanların %55 yerlilik ile vereceği performans,
- Yine ölçüm aranmamasından kaynaklı olarak 35 GWh üretimin sadece öngörü ile belirlenmesinin bankalar nezdinde **kredinin uzun süreli verilmesi gibi bir yola gidilmesi,**